

เอกสารเผยแพร่
การจัดการความรู้เรื่อง “การวิจัยในชั้นเรียน”
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การจัดการความรู้ “การทำวิจัยในชั้นเรียน”

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆรอบตัว ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและการเรียนรู้ของมนุษย์ การจัดการเรียนการสอนในอดีตที่เน้นการเรียนรู้ที่ถูกจัดตั้งขึ้นในห้องเรียนหรือเน้นการใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่เรียนรู้เป็นหลัก หรือเรียกว่าแหล่งของความรู้อยู่ในสถานศึกษา ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเครื่องมือสื่อสารและวิชาการ ประมาณว่า ความรู้ที่มนุษย์ค้นพบ ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 มาจนถึงปัจจุบันหรือ 50-60 ปีที่ผ่านมา มีปริมาณเท่ากับความรู้ที่สะสมมาตั้งแต่สร้างโลก มาจนถึงกลางศตวรรษที่ 20 และถูกกระจายออกไปทั่วโลกอย่างไร้ขอบเขต และอยู่ในรูปแบบต่างๆโดยเฉพาะอยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต¹ ทำให้มีการเข้าถึงแหล่งความรู้เพื่อเรียนรู้ได้ง่าย และได้ทุกสถานที่ และมีปฏิสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ทำให้ความรู้มีการต่อยอดและเกิดความรู้ใหม่ขึ้นมาตลอดเวลา ปัจจุบันเป็นโลกโลกาภิวัตน์ ที่สังคมหรือตลาดแรงงานมีความคาดหวังต่อความรู้ความสามารถของบัณฑิตสูง และบัณฑิตเองก็มีความคาดหวังต่อการเรียนรู้ที่ตนเองได้รับจากการเรียนรู้สูงเช่นกัน

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษា² จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนที่คาดหวังที่จะเกิดในแต่ละรายวิชาให้ชัดเจน และเป็นไปตามที่หลักสูตรมอบหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่คาดหวังที่จะให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นหรือมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นนั้น (โดยเฉพาะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ) ไม่อาจเกิดขึ้นจากการเรียนการสอนโดยการบรรยาย หรือ รูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง จึงนำมาสู่กระแสของการจัดการเรียนการสอนหรือการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งหมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคมและการประยุกต์ใช้ มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆนอกจากนี้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยสะท้อนจากการที่นักศึกษาสามารถเลือกเรียนรายวิชา หรือเลือกทำโครงการหรือชิ้นงานในหัวข้อที่สนใจในขอบเขตเนื้อหาของวิชานั้นๆ³ จึงเป็นการให้โอกาสแก่ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสรับรู้ เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยปราศจากข้อจำกัด ทั้งระดับสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ และอื่นๆ อีกทั้งยังหวังว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับ เวลา และสถานที่ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดทั้งในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ ในทุกระดับ⁴ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะชีวิตและทักษะสังคม ซึ่งเป็นการเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา

ภายใต้การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงมีรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายที่ผู้สอนหลายคนยังไม่คุ้นเคยนัก เช่น การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL) การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study) การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐานการเรียนรู้ (Research-based Learning) การเรียนรู้ที่เน้นการสร้างผลงานจากการตกลึกทางปัญญา (Crystal-based Approach) การเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role playing) การเรียนรู้จากกรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่าง (Case study) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้การสาธิต (Demonstration) การเรียนรู้แบบร่วมมือหรือร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เป็นต้น

การที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ในช่วงเวลาและเงื่อนไขที่กำหนด ผู้สอนต้องหากกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้รายวิชาที่สอนบรรลุผลที่กำหนด และต้องมีการพัฒนาวิธีและกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และความทันสมัยของเนื้อหา นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มาตรา 30 ยังกำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา การทำวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการทำวิจัยในชั้นเรียนจากคุณครูในการที่จะหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความโดดเด่นในการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังจะเห็นว่า มีจำนวนของงานวิจัยในชั้นเรียนที่ดำเนินการโดยคณาจารย์ในคณะสาธารณสุขศาสตร์เป็นจำนวนมาก จึงมีคณาจารย์หลายท่านที่มีประสบการณ์ทำวิจัยในชั้นเรียน และหลายท่านกำลังให้ความสนใจ หรือตั้งใจที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน จึงนำมาสู่ การจัดการความรู้เรื่อง “การทำวิจัยในชั้นเรียน” เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน และ รวบรวมข้อมูลความรู้ในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนจากผู้มีประสบการณ์หรือมีความรู้ โดยการถอดบทเรียนจากผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้

การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ สูงสุด เท่าที่ศักยภาพของผู้เรียนพึงมีได้ ในบริบทที่เป็นอยู่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน และเป็นการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการเรียนการสอน

การทำวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการทำวิจัยที่ผู้สอนตั้งประเด็นปัญหาในงานการสอนของตนเอง แล้วผู้สอนก็เป็นผู้ทำวิจัยด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นผู้ใช้งานวิจัยนั้นเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่เพื่อให้ผู้อื่นได้เรียนรู้และนำผลการวิจัยไปใช้ขยายผล หรือต่อยอด จึงเป็นกระบวนการคุณภาพในการทำงานประจำของผู้สอน ที่ใช้ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ อย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือ

การจัดการความรู้ โดยการถอดบทเรียนจากกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์ ถูกดำเนินการภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ได้ข้อความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นข้อความรู้ขององค์กร นำไปสู่การปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งผลถึงการผลิตบัณฑิตสาธารณสุขที่มีคุณภาพ
2. เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนในคณะเป็นการสร้างวัฒนธรรมในการถ่ายทอดข้อความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อเสริมความแข็งแกร่งของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
3. เป็นการสร้างแรงบันดาลใจหรือเป็นการจุดประกายให้อาจารย์ผู้สอนได้พัฒนากระบวนการหรือวิธีการต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการเรียนการสอนด้านสาธารณสุขศาสตร์
4. เป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ข้อมูลความรู้จากการถอดบทเรียนสรุปตามประเด็นหลักดังนี้

สิ่งที่จุดประกายให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

จุดเริ่มต้นของการนำมาสู่การทำวิจัยในชั้นเรียน มักมาจากปัญหาที่ผู้สอนเผชิญอยู่ และต้องการแก้ปัญหานั้น หรือไม่ก็เป็นความปรารถนาที่จะให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสอนมีผลการเรียนรู้ หรือมีสัมฤทธิ์ผลของการเรียนที่คาดหวังเกิดกับผู้เรียนทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่และอยู่ในระดับสูง หรือต้องการหารูปแบบหรือกระบวนการใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน เป็นไปตามยุคสมัยทันต่อเทคโนโลยี และข้อมูลสารสนเทศต่างๆ หรือเป็นความต้องการสร้างรูปแบบหรือกระบวนการใหม่ในการเรียนการสอนที่สามารถนำสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวทั้งในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษามาเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาหรือผู้เรียนสูงสุด หรือ กระแสของแนวคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอน และข้อกำหนดกฎหมายต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน ประเด็นปัญหาที่มาจากที่ได้เข้าร่วมประชุม/สัมมนาทางวิชาการแล้วจุดประกายประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาสู่การทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น สภาพปัญหาของนักศึกษาในปัจจุบัน ความคาดหวังของสังคม หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การแข่งขันของบัณฑิตในตลาดการแข่งขันทที่เปิดกว้าง ผลสะท้อนของบัณฑิต เป็นต้น

ดังนั้นการจุดประกายในการทำวิจัยในหลายท่านจึงมาจากคำถามที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำวิจัยเพื่อตอบข้อคำถามหรือพิสูจน์ข้อสมมุติฐานของตนเอง เพราะที่ผ่านมาไม่มีการประเมินหรือประเมินไม่ครบกระบวนการหรือ ขาดกระบวนการและระบบที่น่าเชื่อถือในข้อมูลที่มี คำถามที่เกิดขึ้น เช่น

- วิธีที่เราสอนอยู่นี้ดีหรือไม่
- ผลของวิชาที่เราสอนอยู่นี้เป็นอย่างไร
- “สภาพปัญหาของการเรียนการสอนในรายวิชานี้ที่ผ่านมาเราจะพัฒนาหรือแก้สภาพปัญหาดังกล่าวในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไปอย่างไร” เช่น รายวิชาที่สอนภาคการศึกษาต้น และเป็นนักศึกษาปี 2 ที่ต้องมีกิจกรรมรับน้อง ทำให้ตื่นสาย มาเรียนไม่ทัน ทำคะแนนได้ไม่ดี เป็นต้นอาจเริ่มต้นที่การหาสาเหตุว่ามีสาเหตุจากอะไร หรือตั้งสมมุติฐานแล้วดูว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่
- “ทำอย่างไรจึงจะเพิ่มทักษะของนักศึกษาให้สามารถเรียนรู้ที่มีการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” เป็นความต้องการของผู้สอนที่จะเพิ่มศักยภาพให้นักศึกษา เช่น ต้องการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะฉะนั้นน่าจะมีการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมเบื้องต้นในการที่จะเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาสู่ข้อคำถามที่ว่า
- “ทำอย่างไรผู้เรียนเรียนวิชานี้แล้วจะมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี” ความต้องการที่จะให้ผู้เรียนเรียนแล้วมีผลสัมฤทธิ์การเรียนหรือเกรดดีๆ นำมาสู่การตั้งประเด็นคำถามว่า มีรูปแบบการเรียนการสอนอะไรบ้างที่ช่วยการเรียนรู้ของผู้เรียน “รูปแบบการเรียนรู้ที่เลือกไว้ให้ผลสัมฤทธิ์อย่างไร”
- จุดประกายเริ่มต้นมาจากการรับฟังข้อมูลความรู้จากการประชุม สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากที่อื่นๆ เช่น การเข้าร่วมฟังการวิจัยในชั้นเรียนแล้วผู้นำเสนอเสนอภาพรวมของปัญหามหาวิทยาลัยว่ามีสาเหตุอะไรบ้าง เช่น จุดอ่อนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะระเบียบวินัย ภาษาอังกฤษและความมั่นใจในตนเอง ขณะเดียวกันกระแสการสอนโดยการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาต่างๆที่มาแรง นำมาสู่การตั้งประเด็นคำถามว่า “ต้องพัฒนาระเบียบวินัยของผู้เรียนโดยการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในเนื้อหาจะอย่างไร” “การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ Cooperative learning มาใช้ในการสอนที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นอย่างไร”
- อยากรู้ว่าวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลไหม
- นโยบายของมหาวิทยาลัยที่ผลักดันสนับสนุนให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

- พบว่ากลุ่มที่สอนมีทั้งกลุ่มที่ได้คะแนนสูงกับคะแนนต่ำ อยากรู้ว่าทำไมหรือมีสาเหตุอะไรที่ทำให้ผู้เรียนได้คะแนนสูงหรือคะแนนต่ำ แล้วจะปรับระบบการเรียนการสอนอย่างไรให้ผู้เรียนได้คะแนนสูงมากที่สุด
- ระบบการเรียนการสอนที่เป็น module ที่เรียนติดต่อกันหลายชั่วโมงผู้เรียนก็ล่า ความสนใจของเรา 45 นาที ก็หมด เราจะสอนอย่างไร
- ต้องการพิสูจน์หรือประเมินกระบวนการหรือวิธีการแก้ปัญหาของเราว่าใช้ได้ไหม ดีไหม
- นักศึกษาแตกต่างสาขาวิชาชีพต้องการรูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ต่างกัน แม้ว่าจะเป็นวิชาเดียวกันจึงต้องการหารูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมของแต่ละสาขาวิชาชีพ

แล้วจะกำหนดหัวข้อการวิจัยอย่างไร

- กำหนดตามประเด็นข้อคำถามการวิจัย

ได้หัวข้อหรือประเด็นคำถามการวิจัยแล้วจะเริ่มต้นทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างไร

เนื่องจากไม่เคยทำวิจัยในชั้นเรียนมาก่อน และไม่ได้จบทางการศึกษา การเริ่มต้นทำการวิจัยในชั้นเรียนอาจทำได้หลายรูปแบบคือ

1. หาหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนแล้วลองพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยในชั้นเรียน เพราะในกระบวนการรับข้อเสนอโครงการวิจัยในชั้นเรียนจะมีกระบวนการที่พัฒนาผู้วิจัย
2. เข้าอบรมการวิจัยในชั้นเรียนที่เขาประกาศจัดอบรม
3. ศึกษาทบทวนวรรณกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้และมั่นใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
4. ปรีกษาหรือขอความรู้และข้อชี้แนะจากผู้รู้ในคณะฯ

อะไรที่คาดหวังว่าจะได้จากการวิจัยในชั้นเรียน

- ได้รูปแบบหรือวิธีการมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ
- แก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- หารูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้มากที่สุด
- ต้องการพิสูจน์ว่าวิธีอื่นๆ เช่น การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดีกว่าวิธีอื่นจริงหรือไม่
- ต้องการรู้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพสูงอย่างที่คนกล่าวอ้างไว้จริงหรือไม่
- อยากจะพัฒนานักศึกษา

รูปแบบหรือวิธีการสอนที่ใช้จากการทำวิจัยที่ผ่านมา

- เทคนิคแบบกลุ่ม (Co-operative learning)
- กรณีศึกษา (Case study)
- โครงการงาน (Project based learning)
- การใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ (Community based learning)
- การใช้วิจัยเป็นฐานการเรียนรู้ (Research based learning)

วิธีการประเมินที่ใช้ในงานวิจัย

- แบบประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนในรายวิชาและรูปแบบการเรียนการสอน
- แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน
- แบบประเมินทัศนคติของผู้เรียน

ประโยชน์ที่ได้จากการทำวิจัยในชั้นเรียน

- ประโยชน์ที่ได้สูงสุดจะอยู่ที่นักศึกษา เป็นคนเก่งและมีความสุข เป็นเป้าหมายและความภาคภูมิใจของผู้สอน การเปลี่ยนแปลงผู้เรียนได้ หมายถึงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี จึงเป็นสิ่งที่อาจารย์ปรารถนา การวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยพัฒนากระบวนการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนดังกล่าว โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนได้ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก
- ทำให้ผู้สอนได้รับรู้ผลของวิธีการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมมีหลักฐานเชิงประจักษ์ ยืนยัน
- ทำให้ผู้สอนรู้ว่าการเรียนการสอนวิธีนี้นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้น
- การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริง เช่น community based learning นอกจากผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามที่กำหนดแล้วผู้สอนยังได้ความรู้จากการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นอีกด้วย

ผลวิจัยและการนำผลวิจัยไปใช้

- ผลการวิจัยที่ดีต้องสามารถเอาไปใช้ได้และการเขียนข้อสรุปไม่น่าจะพันธง แต่ควรจะบอกว่าถ้าต้องการให้ผู้เรียนเข้าเรียนควรใช้วิธีการ... หรือในผู้เรียนที่ไม่นิยมเข้าเรียนควรใช้วิธีการ... เป็นต้น เพื่อให้การสรุปมีความหลากหลายและยืดหยุ่น
- ผลการทำวิจัยในชั้นเรียนต้องบอกได้ว่าวิธีการเรียนการสอนที่กำหนดนี้ ช่วยให้เกิดผลในการเรียนรู้ที่ดีขึ้นอย่างไร
- ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรุ่นต่อไป
- ปรับใบงานหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

รูปแบบการวิจัย

- Classroom action research
- pre-experimental study (Pre-test design หรือ Pre-post test design)
- Experimental study
- Survey study

การวิจัยในชั้นเรียนไม่ได้เป็นการวิจัยในเรื่องรูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้อย่างเดียว แต่เป็นเรื่องเนื้อหาด้วย เช่น ทำอย่างไรเนื้อหาจึงจะสอดคล้องกับผู้เรียน เป็นการพัฒนาเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน การเปลี่ยนความรู้ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เข้าถึงเนื้อหาความรู้ได้ง่าย เข้าใจง่าย และนำไปสู่การใช้ประโยชน์หรือต่อยอดความรู้ได้

ประเด็นในการทำวิจัยอื่นๆ

เนื่องจากปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดนและเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีและข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รูปแบบการเรียนการสอนจึงต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของยุคสมัย ผู้เรียนจึงไม่มีความจำเป็นต้องเข้ามาเรียนในห้องเรียนทุกคาบการเรียนรู้อันเป็นสิ่งท้าทายที่อาจารย์จะพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ เข้ามาและใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ของผู้เรียนสูงสุด

นอกจากนี้การสังเคราะห์งานวิจัยหรือการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ ของคณะฯ ว่าจริงๆ แล้วคณะฯ ทำมานานและมีปริมาณมากพอสมควรที่ต้องดูว่ามันอิมพัลส์หรือยัง เป็นต้น เป็นการจัดการความรู้ของคณะฯ และชี้แนวทางในการวิจัยในชั้นเรียนในอนาคต

การเตรียมตัวก่อนทำวิจัยในชั้นเรียน

การเตรียมตัวในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้ทำวิจัยต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 เดือน ก่อนเปิดภาคการศึกษา สิ่งที่ต้องเตรียมได้แก่

1. การทบทวนวรรณกรรม และต้องตัดสินใจเลือกรูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในรายวิชาที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน
2. เตรียมการสอน เช่น การจัดทำแผนการสอน และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการหรือรูปแบบการเรียนรู้ รวมทั้งเอกสารประกอบการสอน คู่มือ ฯลฯ
3. การเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการทำการวิจัย เพราะอาจจะต้องมีการทดสอบความรู้หรือสมรรถนะผู้เรียนก่อนและหลัง

หัวใจของการทำวิจัยในชั้นเรียน

- ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ที่วิธีการและการประเมิน โดยเฉพาะเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องมีคุณภาพและมาตรฐาน วัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง
- การประเมินต้องตรงกับสิ่งที่เราพัฒนา

การเผยแพร่ความรู้จากการทำวิจัยในชั้นเรียน

- การตีพิมพ์การวิจัยในชั้นเรียน สามารถตีพิมพ์ได้โดยเฉพาะในวารสารทางการศึกษา หรือวารสารเฉพาะ ในวารสารการวิจัยอื่นๆ จะพบว่า การวิจัยในชั้นเรียนยังมีข้อจำกัดในเรื่องขนาดตัวอย่างและกระบวนการ ซึ่ง reviewer อาจไม่เข้าใจ
- การจัดทำเป็น pocket book ในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ผู้อ่านสามารถสังเคราะห์งานวิจัยและนำไปใช้ได้ โดยเฉพาะจัดทำเป็น pocket book ของงานวิจัยในชั้นเรียนที่แยกตามหลักสูตร สาขาวิชาหรือภาควิชา ซึ่งใครมาอ่านก็จะได้เห็นมุมมองและวิธีการที่สามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้หรือพัฒนาต่อยอดได้

การขับเคลื่อนให้อาจารย์ทำวิจัยชั้นเรียน

- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน
- ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน
- กำหนดเวลาการทำงานในแต่ละขั้นตอนและรายงานผล
- ให้มีการนำเสนอความก้าวหน้าในเวที
- ให้การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของภาระงาน

ปัญหา/อุปสรรค ของการทำวิจัยในชั้นเรียน

- ไม่มีเวลา
- มีความตั้งใจหรือจริงใจที่จะทำแต่ขาดความต่อเนื่อง มีสิ่งอื่นเข้ามาแทรกที่ต้องให้ความสนใจเฉพาะหน้า
- กรอบเวลาของการศึกษาที่เป็นอยู่และมีระยะเวลาจำกัด ระยะเวลาสั้นต้องใช้การวางแผนที่ดี หรือมีคนช่วยโดยเฉพาะผู้ช่วยสอน
- ตั้งเป้าหมายเอาไว้มากเกินไป

การเรียนรู้ที่ได้จากการทำวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียน ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจากการบอกเล่าของอาจารย์ ผู้ผ่านประสบการณ์ทำวิจัยที่กล่าวถึงสิ่งที่อาจารย์ได้เรียนรู้ เช่น

“การทำวิจัยในชั้นเรียนโดยเฉพาะในระดับปริญญาโท เราคิดว่าจะทำให้ได้ใหม่ เพราะมีนักศึกษาอยู่ไม่กี่คน แต่ก็ลองและเราก็เตรียมการสอนอย่างดี ปรากฏว่าเขาสะท้อนกลับออกมาดีมาก”

“...การทำวิจัยในชั้นเรียนระดับปริญญาตรี จะทำในลักษณะของการเพิ่มศักยภาพนักศึกษา ปรากฏว่าการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพบว่า ผู้เรียนมีความสามารถเกินกว่าที่คาดหมาย ไม่ว่าจะความสามารถในการทำสื่อ หรือ power point ผู้เรียนทำได้ดีมากและสามารถที่จะอธิบายสิ่งที่ต้องการให้เรียนรู้ได้ รู้สึกชื่นชมแต่นักศึกษาปริญญาตรีจะยังไม่มั่นใจ... อยากจะให้อาจารย์บรรยายซ้ำต่างๆ ที่อาจารย์สรุปให้แล้ว... และสะท้อนให้แล้ว นักศึกษาต้องการหนังสือและยึดอาจารย์เป็นหลักอยู่เพราะเขาไม่มั่นใจ... แต่ตอนทำกระบวนการนี้สนุกมากเลย”

“...การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ Cooperative learning ทำให้เรารู้ว่าหัวข้อที่เรามอบหมายให้นักศึกษาว่าเป็นอย่างไร ซึ่งก็นำมาสู่การปรับปรุง...อีกส่วนเป็นปริญญาโท ลงพื้นที่จริงไปเก็บข้อมูลในชุมชนแล้วมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนักศึกษาได้แล้ว อาจารย์ก็ยิ่งได้ด้วย อันนี้คิดว่าเป็นข้อดีของการทำวิจัยในชั้นเรียน...”

“...ผู้เรียนได้ประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีกว่าเราบรรยายอย่างเดียวมาก รูปแบบการสอนเดิมที่บรรยายอย่างเดียวล้มไปเลย มาเปลี่ยนเป็นวิธีที่ให้ผู้เรียนมีกิจกรรมต่างๆดีกว่า โดยเฉพาะ project based learning จะสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ได้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทั้ง 5 ด้านที่กำหนดได้ และยังสามารถเอาผลงานวิจัยมาใช้ในวิชาอื่นๆ ได้อีก”

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ข้อมูลความรู้ “การทำวิจัยในชั้นเรียน” ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณี บัญชรหัตถกิจ
2. รองศาสตราจารย์กาญจนา นาละพินธุ์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ พรหมเทศ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์เดช สารการ
5. รองศาสตราจารย์ปาริชา นิพพานนท์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิรา ดวงสงค์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ดาวิวรรณ์ เศรษฐีธรรม
8. รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ อินทร์ม่วง
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ ถาวรดุลย์สถิตย์

ผู้ดำเนินการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เจียมจิต แสงสุวรรณ
2. นางกุศล รักญาติ
3. นายเกียรติศักดิ์ เกวใจ